



Warszawa, dn. 17 listopada 2005 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-357205-VI/00/AW

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Pani
prof. dr hab. Teresa Lubińska
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 12
WARSZAWA

Do Rzecznika Praw Obywatelskich ponownie napłynęły skargi byłych lub aktualnych pracowników Banku Handlowego S.A., którzy nabyli nieodpłatnie akcje tegoż Banku w tzw. transzy pracowniczej. Osoby te zbyły w 1999 r. nabyte akcje Banku i od uzyskanych przychodów nie odprowadziły podatku dochodowego od osób fizycznych, opierając się - jak twierdzą - na informacjach udzielanych zarówno przez odpowiedzialnych pracowników BH S.A. jak i Komisji Papierów Wartościowych, oraz informacje niektórych urzędów skarbowych (co zostało potwierdzone).

Wskazane podmioty informowały tych podatników, iż do przychodów uzyskanych ze zbycia wskazanych akcji znajduje zastosowanie art. 52 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.), który stanowił w 1999 r., iż zwalnia się od podatku dochodowego w okresie od dnia 1 stycznia 1993 r. do dnia 31 grudnia 2000 r. dochody ze sprzedaży akcji dopuszczonych do obrotu publicznego, nabytych na podstawie publicznej oferty lub na giełdzie papierów wartościowych albo w regulowanym pozagiełdowym wtórnym obrocie publicznym. Zwolnienie nie miało zastosowania, jeżeli sprzedaż tych obligacji lub akcji była przedmiotem działalności gospodarczej.

Sprawa ta była badana przez Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2000. W wystąpieniu do ówczesnego Ministra Finansów zostało podniesione, iż wobec sprzecznych informacji otrzymywanych przez podatników z różnych organów

państwa požądane byłoby wydanie przez Ministra Finansów urzędowej interpretacji stanu prawnego, a ponadto celowe byłoby wydanie organom podatkowym zalecenia umarzania odsetek z tytułu zwłoki w zapłacie podatku od zbytych akcji pracowniczych, w sytuacji gdy podatnik działał zgodnie z wyjaśnieniami organów skarbowych.

W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika ówczesny Minister Finansów wskazał, iż stanowisko w przedmiocie opodatkowania zbycia akcji BH S.A. nabytych nieodpłatnie przez pracowników banku zostało przekazane do wszystkich izb skarbowych przy piśmie z dnia 9 października 2000 r.

Mimo to, aktualnie organy podatkowe masowo podejmują postępowania wyjaśniające w sprawach osób, które zbyły przedmiotowe akcje (w większości zbycie nastąpiło w 1999 r.) w celu sprawdzenia czy osoby te wywiązały się z ciążących na nich obowiązków podatkowych. Ma to zapewne związek z wpływającym z końcem tego roku okresem przedawnienia opisanych zobowiązań.

Ponieważ w państwie prawa podatnik nie może być obciążony sankcjami, w sytuacji gdy stosuje się do wyjaśnień organów państwa, zwracam się do Pani Minister o przeanalizowanie możliwości podjęcia działań mających na celu umorzenie odsetek od zaległości podatkowych z tytułu zbycia akcji BPH S.A. nabytych w tzw. transzy pracowniczej (a nie samej należności jeśli jest ona wymagalna).

Pragnę wskazać, iż niektóre urzędy skarbowe (np. Urząd Skarbowy w Chorzowie pismo z dn. 10.01.2000 r. znak US.PD-I-1/86/74/99, Pierwszy Urząd Skarbowy w Bydgoszczy pismo z dn. 4.04.1999 r. znak PD 2.2-825-14/99, Urząd Skarbowy w Sosnowcu pismo z dn. 2.12.1999 r. znak PD II-86/1b-12/99 itp.) pisemnie informowały podatników o zwolnieniu osiągniętych przez nich przychodów z tytułu zbycia przedmiotowych akcji. Ponadto z informacji Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (m.in. postanowienie z dn. 31.03.2000 r. znak DPP/027/05/259/2000) wynikało bezpośrednio, iż przychód ten podlega zwolnieniu od podatku dochodowego od osób fizycznych.

Znakomita większość osób, które nabyły akcje BH S.A. w transzy pracowniczej to osoby nie posiadające wykształcenia prawniczego (część z nich to osoby z obsługi technicznej banku). Osoby te będąc w posiadaniu stanowiska Komisji Papierów Wartościowych i Giełd stwierdzającego, iż nabyte przez nich akcje posiadają cechy, od których uzależnione było zwolnienie od podatku dochodowego od osób fizycznych miały pełne prawo przypuszczać, iż działając w zaufaniu do

państwa i prawa a więc do przedstawionego im stanowiska - postępują zgodnie z prawem.

W takiej sytuacji obciążanie ich konsekwencjami różnic w interpretacji pojęcia „oferty publicznej” w postaci odsetek od zaległości podatkowych narusza zasadę zaufania obywateli do państwa (art. 2 Konstytucji RP).

Na marginesie pragnę jedynie wskazać, iż orzecznictwo NSA konsekwentnie stało na stanowisku, iż dochody ze zbycia akcji nabytych w tzw. transzy pracowniczej nie korzystają ze zwolnienia od podatku dochodowego od osób fizycznych. Niemniej jednak NSA w wielu wypadkach podkreślał, iż okoliczności sprawy uprawniały podatników do pozostawania w przekonaniu, że w przypadku sprzedaży przedmiotowych akcji korzystają oni ze zwolnienia od podatku dochodowego od osób fizycznych. Przekonanie to w świetle opisanych okoliczności należy uznać za uzasadnione, biorąc pod uwagę informacje od organów państwa jakie były przekazywane nabywcom akcji w roku 1997 i 1999.

Przepis art. 2 Konstytucji stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Z tej normy prawnej wynika zasada pewności prawa podatkowego oraz zasada sprawiedliwości.

Zdaniem R. Mastalskiego, szukając sensu słów ustawy podatkowej, należy mieć na względzie zarówno obowiązujący porządek prawny, jak i jego systematykę, a także cele tej ustawy. W ten sposób można uniknąć jednostronnego, fiskalnego spojrzenia na sens norm prawa podatkowego (R. Mastalski: Wprowadzenie do prawa podatkowego, Warszawa 1995, s. 115).

Pewność prawa jest często traktowana jako bezpieczeństwo prawne rozpatrywane z punktu widzenia ochrony praw jednostki i jest współcześnie uznawana za jeden z najistotniejszych czynników funkcjonowania prawa w społeczeństwie (...). Wyrazem pewności prawa jest możliwość jego jednolitego rozumienia i stosowania, co na gruncie wykładni oznacza możliwość przewidywania, że podmioty stosujące prawo wydadzą rozstrzygnięcie mieszczące się w granicach zakreślonych przez obowiązujące prawo. Pewność i sprawiedliwość opodatkowania są wartościami niekwestionowanymi, a często uważa się, że zasada pewności prawa ma służyć realizacji zasady sprawiedliwości podatkowej w procesie stosowania prawa (R. Mastalski: op. cit., s. 99).

C. Kosikowski, H. Dzwonkowski i A. Huchla, autorzy Komentarza do ordynacji podatkowej ("Dom Wydawniczy ABC" 2000), uważają, że dotychczasowy

dorobek orzecznictwa w kwestii skutków udzielenia błędnych informacji wskazuje, iż nie może to obciążać podatnika, który z nich skorzystał. Bez względu na to, jaki jest zakres odpowiedzialności i komu się ją przypisuje, najistotniejszy problem stanowi kwestia odpowiedzialności za skutki niewłaściwej informacji. "Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem NSA podatnik nie może ponosić niekorzystnych konsekwencji w związku z udzieloną przez organ informacją" (wyrok NSA z dnia 23 maja 1997 r. sygn. akt SA/Lu 2249/95, "Temida", Gdańsk 2000). Dotyczy to w szczególności uzyskania w urzędzie informacji nieprawidłowej, wprowadzającej w błąd (wyrok NSA z dnia 11 kwietnia 1996 r. sygn. akt SA/Wr 1931/95, "Głosa" 1997, nr 8, s. 32).

Za naruszenie tej zasady należy uznać sytuacje również, gdy organ administracji zachował się odmiennie wobec osoby, której uprzednio oficjalnie udzielił informacji o praktyce stosowania prawa (wyroki Sądu Najwyższego - Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych: z dnia 5 sierpnia 1992 r. sygn. akt I PA 5/92, "Temida", Gdańsk 2000 i z dnia 23 lipca 1992 r. sygn. akt III ARN 40/92, POP 1994, nr 1, poz. 23). Po przytoczeniu powyższych orzeczeń autorzy cytowanego wyżej komentarza do ordynacji podatkowej dochodzą do wniosku, że sformułowania ordynacji podatkowej odmiennie niż w Kodeksie postępowania administracyjnego nie mogą przesądzać o uchyleniu ochrony prawnej strony z powodu udzielenia nieprawidłowej informacji przez organ.

Oczekuję na stanowisko Pani Minister.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich
/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich